

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2010

HANA ŠEBEČKOVÁ

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

ÚSTAV EKONOMIE

Hana Šebečková

**Ekonomické problémy vybrané země Latinské Ameriky
(Argentin)**

Economic Problems of Choice Country in The Latin
America (Argentina).

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ing. Eva Jílková, Ph.D.

Olomouc 2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené zdroje.

Olomouc

Děkuji Ing. Jílkové za cenné rady a odborné vedení při tvorbě bakalářské práce.

Obsah:

Úvod	6
1 Vymezení základních pojmů	8
1.1 Finanční krize	8
1.1.1 Měnová krize	8
1.1.2 Bankovní krize	9
1.1.3 Dluhová krize	9
1.1.4 Systematická finanční krize	10
1.2 Platební bilance	11
1.3 Hrubý domácí produkt	12
1.4 Inflace	13
1.5 Mezinárodní měnový fond	13
1.5.1 Formování měnové spolupráce v poválečném období	13
1.5.2 Založení Mezinárodního měnového fondu	13
1.5.3 Období brettonwoodského systému fixních kurzů	14
1.5.4 Pád brettonwoodského systém	15
1.5.5 Dluhová krize 80. let 20. století	15
1.5.6 Devadesátá léta a další finanční krize	16
1.5.7 Současnost a budoucnost MMF	17
2 Argentina - součást Latinské Ameriky	19
2.1 Stručná charakteristika Latinské Ameriky z pohledu světové ekonomiky	19
2.1.1 Klasifikace rozvojových zemí	19
2.1.2 Charakteristika a vývoj latinsko-amerického regiony	20
2.2 Vývoj ekonomiky v Argentině	21
2.2.1 Do konce druhé světové války	21

2.2.2	Poválečné období	23
2.2.3	Situace na začátku 90. let	24
2.2.4	Vývoj v letech 1996-2002	26
3	Argentinská finanční krize	31
3.1	Neekonomické příčiny krize	31
3.2	Ekonomické příčiny krize	31
3.2.1	Role měnového výbor	33
3.2.2	Role Mezinárodního měnového fondu.	34
3.3	Průběh krize	35
3.4	Důsledky krize	38
4	Ekonomický vývoj Argentiny v posledních 5 letech	41
4.1	Situace v roce 2008	41
4.1.1	Státní rozpočet	42
4.1.2	Platební bilance	42
4.2	Situace v roce 2009	43
4.3	Odhadovaný vývoj Argentiny a celé Latinské Ameriky v následujícím roce	43
	Závěr	44

Úvod

Ve své bakalářské práci se věnuji Argentině, která patří do regionu Latinské Ameriky. Argentina žila dlouhou dobu na dluh a to společně s dalšími faktory způsobilo, že se na přelomu let 2001 a 2002 ocitla ve finanční krizi. Domnívám se, že tato problematika je stále aktuální a to hlavně proto, aby se ostatní země poučily a snažily se předejít podobné situaci.

Vývoj Argentiny je velmi proměnlivý a zajímavý. V devadesátých letech dvacátého století překonala nákazu mexickou krizí a její ekonomika byla dávana za vzor ostatním latinskoamerickým zemím. Ale už o pár let později se nacházela v kritické situaci. V zemi vlivem mnoha faktorů vypukla finanční krize. Tato krize měla negativní vliv nejen na samotnou Argentinu, ale i na celý region Latinské Ameriky a její obchodní partnery po celém světě.

Argentinská finanční krize vyvrcholila v prosinci 2001 vyhlášením státního bankrotu a pozastavením splácení zahraničního dluhu. V lednu 2002 došlo k opuštění fixního kurzu v rámci měnového výboru. V zemi zavládly sociální nepokoje a došlo k opakovanému pádu prezidentského křesla.

Cílem mé bakalářské práce je rozebrat ekonomický vývoj Argentiny a její cestu ke krizi, popsat příčiny krize, podrobně se věnovat situaci v Argentině během krize a jejímu dopadu na ekonomický vývoj země.

V první kapitole jsou vymezeny základní pojmy a vztahy, se kterými se pracuje v následujících kapitolách. Je zde objasněna problematika finanční krize a jejího základní dělení. Dále je vysvětlen význam Mezinárodního měnového fondu, protože hrál významnou roli v ekonomickém vývoji Argentiny.

Argentina je země s velmi bouřlivou historií. A pro porozumění událostem, které vedly k finanční krizi, je třeba objasnit její historický a ekonomický vývoj. Této problematice je věnována druhá kapitola.

Třetí kapitole se zabývá finanční krizí v Argentině na přelomu let 2001 a 2002. Jsou zde objasněny příčiny krize, její samotný průběh a důsledky na ekonomickou situaci země.

Ve čtvrté kapitole je popsán ekonomický vývoj země v posledních pěti letech zejména pak v roce 2008 a 2009.

V bakalářské práci bylo použito následujících vědeckých metod: deskripce, analýza, syntéza a dedukce. Deskripci nalezneme v první kapitole, kde jsou vysvětleny pojmy finanční krize a Mezinárodní měnový fond, HDP, platební bilance a inflace. Celá bakalářská práce je založena především na metodě analýzy, která byla využita zejména ve třetí kapitole pro rozbor jednotlivých příčin, které vedly k argentinské krizi. Prostřednictvím metody syntézy, byly shrnuty jednotlivé příčiny. Ve čtvrté kapitole je opět metoda deskripce a v závěru je použita metoda dedukce k vyvození závěrečných úsudků.

1 Vymezení základních pojmů

1.1 Finanční krize

V souladu s cílem bakalářské práce je třeba vymežit pojem finanční krize.

S pojmem finanční krize se lze v odborné literatuře setkat poměrně často, ne vždy je však vykládán jednotně. Autoři vymezují finanční krizi různými velmi podobnými definicemi. Jedna z těchto definic zní takto: „Finanční krize je výrazné zhoršení velké většiny finančních indikátorů, projevující se nedostatečnou likviditou finančního systému, rozsáhlou insolventností finančních institucí, nárůstem volatility¹ výnosových měr finančních instrumentů, výrazným poklesem hodnoty finančních a nefinančních aktiv a podstatným snížením rozsahu alokace úspor ve finančním systému.”²

Finanční krize je značně obsáhlý pojem, který se dále dělí na krizi měnovou, bankovní, dluhovou či úvěrovou a systematickou finanční krizi. Přičemž do základní typologie finančních krizí zahrnujeme jen krize měnové, bankovní a dluhové. Tyto typy krizí se jen velmi ojediněle vyskytují v čisté podobě, přesto je vhodné zde vymežit jejich základní charakteristiky.

1.1.1 Měnová krize

Jako měnovou krizi můžeme označit situaci, kdy dochází k prudkému a neočekávanému oslabení kurzu domácí měny. „V systému pohyblivého kurzu se projeví jako výrazná depreciace³ nominálního kurzu. V systému pevného kurzu obvykle spekulativní úrok na směnný kurz vynutí devalvací domácí měny nebo donutí centrální banku kurz bránit. Měnová krize se tedy nemusí projevit pouze devalvací či depreciací, ale i jevy provázející úspěšnou obranu kurzu (ztráta značné části devizových rezerv, výrazné zvýšení úrokových sazeb apod.)”⁴

¹ Termín „volatilita” rozumíme nestálost, kolísání výnosových měr, měnových kurzů nebo investičních instrumentů. Měřítka rizika- čím vyšší je volatilita cenného papíru, tím větší je riziko.

Dostupný z WWW: <http://www.finance.idnes.cz/_slovník.asp?id=179>html

² LEITNER. A., Vědecký časopis Vysoké školy ekonomické v Praze: finanční krize, s. 14

³ Termín „depreciace” je znehodnocení měnového kurzu domácí měny vůči zahraničním měnám.

Důležité je, že k tomuto dochází samovolně, na rozdíl od devalvace, která je výsledkem cílených kroků vlády, resp. CNB. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Depreciace/html>>

⁴ DVOŘÁK, P., Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize, s. 169

Konkrétní případy měnových krizí se liší, většinou však jde o kombinaci příčin způsobující nejprve nadměrný příliv zahraničního kapitálu a později jeho náhlý odliv. Příčinou však může být i nějaká forma bankovní krize, případně nadměrná zahraniční zadluženost soukromého nebo veřejného sektoru. Měnové krize v čisté (bez dluhových a bankovních problémů) podobě se vyskytují poměrně vzácně.

1.1.2 Bankovní krize

Je situace, kdy většina bank má problémy s insolvenčí (platební neschopností) a nedostatečnou likviditou. Tento stav pak často vede ke krachu velkého počtu bank. Obdobně jako u měnových krizí se obvykle za bankovní krizi označuje nejen situace, která se přímo projeví úpadkem bank, ale i situace, kdy postižené banky zachránila vládní intervence nebo pomoc centrální banky.

V rozvojových zemích, jako je například Argentina a Mexiko, bývá nejčastější příčinou vzniku bankovní krize náhlá ztráta důvěry vkladatelů, která se projeví bankovní runem⁵. V rozvinutých ekonomikách jde spíše o problémy vyplývající z prudkého poklesu hodnoty některého typu bankovních aktiv (nemovitostí, akcií apod.). Bankovní krize mohou vznikat i v důsledku dluhové krize, tzn. neschopnosti dlužníků splácet poskytnuté úvěry, nebo v důsledku krize měnové, jsou-li domácí banky samy v dlužnické pozici k zahraničí.⁶

1.1.3 Dluhová krize

Posledním případem patřícím do základní typologie finančních krizí je krize dluhová či úvěrová. „Tento pojem je v literatuře používán téměř výhradně k označení externích dluhových krizí, projevující se neschopností vlády, či soukromého sektoru splácet zahraniční dluh. Dosud opomíjeným a přitom velmi nebezpečným typem finanční krize jsou interní dluhové krize, projevující se chronickou vnitřní předlužeností ekonomik, platební neschopností podniků a nárůstem objemu klasifikovaných úvěrů, které mohou vyústit až do bankovní krize. Interní dluhová krize často způsobuje zamrznutí

⁵ Termín „run na banku“ je hromadné vybírání vkladů věřiteli, kteří se obávají budoucí insolvence banky. Paradoxně svým chováním jen urychlí krizi banky a mohou být hlavní příčinou jejího bankrotu. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/slovnicek/run-na-banku/html>>

⁶ Srov. DVOŘÁK, P., Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize, s. 170

úvěrového trhu, vede k problémům veřejných financí při vládních asistenčních programech, krytých ze státního rozpočtu apod.”⁷

1.1.4 Systematická finanční krize

Z analýz všech významnějších finančních krizí vyplynulo, že elementy základních typů krizí nejsou téměř ve všech případech zastoupeny jednotlivě, ale naopak se vyskytují souběžně. Ukázalo se, že globalizace finančních trhů vede ke vzniku nového typu finanční krize tzv. systematické finanční krize. Tato krize představuje komplexní finanční poruchu s provázanými projevy měnovými, dluhovými i bankovními.

Vývoj typologie finančních krizí tedy nejspíš směřuje k vytvoření obecného modelu finanční krize. Tento model vede k přechodu od izolované analýzy měnových a bankovních krizí k analýze jejich souvislostí a umožňuje vytvořit obecné schéma systematické finanční krize bez ohledu na rozdíly v kauzalitě bankovních a měnových problémů, která je v konkrétních případech odlišná. A na závěr model podtrhuje nutnost analyzovat dluhový problém, který je v mnoha případech základní příčinou společného výskytu bankovních a měnových problémů.⁸

Při vzniku systematické finanční krize působí dva faktory, prvním faktorem je míra zranitelnosti ekonomik finanční nákazou, která je v zásadě odhadnutelná z vývoje makroekonomických i mikroekonomických parametrů. Druhým faktorem jsou spouštěcí momenty (triggers), takto jsou označeny události, které samy o sobě nemusí znamenat žádné nebezpečí, vyskytnou-li se však v ekonomice, která je zranitelná, vyvolávají finanční krizi. Jejich podstata může být jak ekonomická, tak politická, jejich výskyt je náhodný, a proto nepředvídatelný. Většinou jde o události s psychologickým dopadem, které vedou k náhlé změně očekávání a panice investorů nebo vyvolávají spekulativní útoky. Mohou to být vnitřní ekonomické faktory s psychologickými účinky (např. insolvence významnějších firmy nebo banky, nečekaný burzovní pokles, politická nestabilita). Jindy mohou krizi spustit exogenní faktory (ropný šok, neočekávaná devalvace či depreciace v zemi významného obchodního partnera apod.). Spouštěcím momentem může být i finanční krize v některé jiné zemi v regionu.⁹

⁷ DVOŘÁK, P., Finanční krize jako globální problém a možnosti jejího vzniku v ČR, s. 7

⁸ Srov. DVOŘÁK, P., Finanční krize jako globální problém a možnosti jejího vzniku v ČR, s. 49

⁹ Srov. DVOŘÁK, P., Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize, s. 212

Přehled některých významných analyzovaných finančních krizí, s vymezením o jaký typ krize jde, shrnuje následující tabulka.

Tab. 1-Případy významných finančních krizí od konce 80. let¹

1. Vnější dluhová krize, která přechází v krizi bankovní, případně měnovou
Latinskoamerická dluhová krize 1982-1989
Ruská finanční krize 1998
Brazilská finanční krize 1998-1999
2. Spekulativní měnová krize, která vyvolává krizi bankovní
Krize evropského měnového mechanismu (EMS currency crisis) 1992-1993
3. Bankovní krize vyvolaná vnějším šokem
Americká bankovní krize (USA savings and loan crisis) 1980-1995
4. Bankovní krize vyvolaná krizí měnovou
Severská bankovní krize: Norsko 1988-1993, Švédsko 1990-1994, Finsko 1991-1994
5. Bankovní krize ústící do krize dluhové a měnové
Chilská finanční krize 1981-1985
Turecká finanční krize 2000
6. Dluhová (systematická) krize
Druhá mexická krize (tequilla crisis) 1994-1995 (vnější dluhová a následně měnová krize)
Asijská finanční krize 1997-1998 (vnitřní dluhová, bankovní a měnová krize)
Argentinská krize 2001-2002 (vnější dluhová, bankovní a měnová krize)
Americká hypoteční krize 2007-? (globální dluhová krize přecházející v krizi bankovní, měnovou a v recesi)
7. Chronická vnitřní dluhová a bankovní krize
Japonská finanční krize 1989-2004 (dluhová deflace a recese)

1.2 Platební bilance

Platební bilance zahraničního obchodu, vyjadřuje peněžní hodnotu všech ekonomických transakcí mezi určitou zemí a jejími zahraničními partnery v průběhu daného období, zpravidla za kalendářní rok. Tyto transakce se skládají z vývozu a dovozu statků a služeb, pohybu investičních zdrojů, darů a přesunů peněžních prostředků, případně zlata. Platební bilance má podobu účtu, na kterém jsou zaznamenávány kreditní a debetní položky. Za kreditní položku se považuje transakce, která vede k přísunu peněžních prostředků do země (např. vývozy, zahraniční investice

¹ DVOŘÁK, P., Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize, s. 172, vlastní úprava

a půjčky). A za debetní položku se považuje transakce, která vede k odsunu peněžních prostředků ze země do okolního světa (např. dovozy, úvěry).

Ze zásady podvojného účetnictví musí platební bilance nakonec jako celek vykázat nulový závěrečný zůstatek a to proto, že co se koupí se musí buď zaplatit, nebo se musí zadlužit (tzn., formální celkový zůstatek bilance se musí rovnat nule). Po rozboru jednotlivých finančních toků se určuje, zda vznikl přebytek nebo deficit platební bilance.

„Obchodní bilance je rozhodující položkou běžného účtu platební bilance. Odráží pohyb statků a služeb ze země a do země. Rozdílem mezi vývozy a dovozy statků a služeb je položka označovaná buď jako čisté vývozy, nebo jako saldo obchodní bilance.”¹⁰

Základní struktura platební bilance dle České národní banky

1. Běžný účet
 - 1.1. Obchodní bilance
 - 1.2. Bilance služeb
 - 1.3. Bilance výnosů
 - 1.4. Běžné převody transferů
 2. Kapitálový účet
 3. Finanční účet
 - 3.1. Přímé investice
 - 3.2. Portfoliové investice
 - 3.3. Ostatní investice
 4. Saldo chyb a opomenutí
 5. Změna devizových rezerv

1.3 Hrubý domácí produkt

Pro označení hrubého domácího produktu se používá zkratka HDP, v mezinárodních pramenech pak GDP z anglického Gross Domestic Product. HDP je celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období na určitém území. Tento ukazatel

¹⁰ Dostupný z WWW: <<http://www.miras.cz/seminarky/makroekonomie-n09-platebni-bilance.php>>

se používá v makroekonomii pro určování výkonnosti ekonomiky států. Časovým obdobím bývá obvykle kalendářní rok. V mezinárodních srovnáních se také používá HDP na obyvatele.

1.4 Inlace

Je ekonomický jev, který označuje všeobecný růst cenové hladiny, neboli snížení kupní síly peněz. Cenová hladina představuje průměrnou úroveň cen určitého souboru statků v běžném období ve srovnání s cenami určitého vybraného základního období.

Deflace je opakem inflace, tedy pokles cenové hladiny.

1.5 Mezinárodní měnový fond

Mezinárodní měnový fond sehrál v ekonomickém vývoji Argentiny významnou roli, proto je zde třeba objasnit jeho význam a jeho základních funkce.

1.5.1 Formování měnové spolupráce v poválečném období

Hospodářská krize 30. let, která vyvolala značné ekonomické i sociální problémy, byla doprovázena i krizí měnovou. Opouštění vazby emitovaných bankovek na zlato a devalvace většiny měn vyvolaly nedůvěru v národní měny a narušily se vzájemné zahraniční obchodní vztahy. Země zaváděly různá protekcionistická opatření, která měla chránit domácí trh. Zahraniční spolupráce upadala, hodnota mezinárodního obchodu poklesla v období 1929-1932 o 63 %.

Mezinárodní hospodářské a měnové vztahy tak byly v meziválečném období významně narušeny a během druhé světové války byly zcela rozvráceny. Z analýz příčin a důsledků této krize se došlo k závěrům, že je nutná vzájemná spolupráce v oblasti mezinárodní měnových i úvěrových vztahů.

1.5.2 Založení Mezinárodního měnového fondu

Na základě výše uvedených událostí byla již během druhé světové války věnována značná pozornost poválečnému mezinárodnímu měnovému uspořádání. Jeho základy byly položeny ve dnech 1. až 22. července 1944 v americkém městečku Bretton-Woods, kde bylo rozhodnuto o založení Mezinárodního měnového fondu a Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (Světové banky). „Cílem konference bylo dohodnout a nastolit

takový mezinárodní měnový systém, který by podporoval rozvoj mezinárodního obchodu, zajišťoval stabilitu mezinárodních hospodářských vztahů a vytvářel tak atmosféru vzájemné důvěry.¹¹

1.5.3 Období bretonwoodského systému fixních kurzů

Vzniklý systém byl velmi inovativní. Mezinárodní měnová spolupráce byla poprvé založena na stabilním a institucionalizovaném základě. Byl respektován princip národní suverenity, který však zavazoval svoje členy ke kolektivní odpovědnosti. I při respektování této národní suverenity bylo hlasovací právo přiděleno v určitém poměru k členské kvótě.¹²

Hlavními cíli tohoto systému byla jednak liberalizace obchodních toků a konvertibilita¹³ plateb na běžném účtu. Předpokládalo se, že fixní kurzy usnadní růst obchodu. Dále pak poskytování krátkodobé finanční podpory a také poradní činnosti zemím, které se ocitly v potížích nebo vyčerpaly své zahraniční měnové rezervy.

Všechny měny byly v té době oficiálně definovány ve zlatě. „Na konci druhé světové války držely USA 70 % všech zlatých rezerv a byly jedinou zemí, která mohla důvěryhodně stanovit zlatou paritu dolaru. Protože Marshallův plán poskytoval ostatním zemím dolary, bylo přirozené, že tyto země vyhlásily paritu svých měn vůči americkému dolaru. Zlato sice zůstávalo základní hodnotou, ale pro všechny měny tuto hodnotu zprostředkoval americký dolar. Systém se spoléhal na schopnost USA udržovat deklarovanou paritu 35 USD za unci zlata, měny se mohly odklánět maximálně o 1 %.“¹⁴ Dlouhou dobu pracoval bretonwoodský systém dobře. Převládala kurzová stabilita, obchod se rychle rozvíjel a byl snadno financován americkými dolary.

V 50. a 60. letech 20. století došlo k prudkému rozmachu světového obchodu a vyvstal problém nedostatku likvidity ve světové ekonomice. Představitelé MMF cítili, že nedostatečná likvidita může být vážnou brzdou dalšího rozvoje obchodu a hospodářského růstu, proto byly vytvořeny tzv. zvláštní práva čerpání (SDR), která měla doplnit zlaté a dolarové rezervy jednotlivých zemí.

¹¹ MARKOVÁ, J., Mezinárodní měnová spolupráce, s. 21

¹² Dostupný z WWW:

http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_041118a.html

¹³ Termín „konvertibilita měny“ (též směnitelnost měny) znamená, že měna je plně směnitelná s ostatními měnami v určitém kurzu. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Konvertibilita_m%C4%9Bny

¹⁴ SEDLÁČEK, P., Mezinárodní měnový fond ve 21. století, s. 7

1.5.4 Pád brettonwoodského systému

Jak rostly ekonomiky a rozvíjel se mezinárodní obchod, tak rostla postupně zahraniční držba této měny, současně ale také začaly klesat zlaté zásoby USA, protože cizí centrální banky občas směňovaly své dolary za zlato. „Okolo roku 1964 zásoba zahraničních oficiálních pohledávek vůči americkému zlatu poprvé převýšila zlaté krytí dolaru. Od toho okamžiku byla důvěryhodnost standardu zlaté dolarové devizy pochybná, protože USA nemohly již fakticky garantovat zlatý obsah dolaru.”¹⁵ Brettonwoodský systém fixních kurzů se začal hroutit a přes snahy o jeho udržení byl v roce 1973, kdy USA zrušily směnitelnost dolaru za zlato, opuštěn. Očekávalo se, že MMF, který měl zajišťovat fungování fixních směnných kurzů, ztratí smysl a rovněž zanikne. Fond však potvrdil svoji životaschopnost a potřebnost v dalším vývoji.

Hlavní cíle MMF (regulatorní, finanční a konzultační) tedy přetrvaly do současnosti, ale vlivem transformace světové ekonomiky se změnil způsob, kterým jsou naplňovány.

1.5.5 Dluhová krize 80. let 20. století

V 80. letech 20. století postihla světovou ekonomiku první dluhová krize. V letech 1980 až 1982 prudce klesl hospodářský růst a tempo růstu vývozu řady rozvojových zemí dovážejících ropu. To se projevilo zejména u největších ekonomik Latinské Ameriky- Argentiny, Brazílie a Mexika. Výsledkem byl nárůst dluhového břemene a negativní reakce věřitelů. V srpnu 1982 Mexiko oznámilo, že není schopné splácet svůj dluh a brzy následovaly další země. Bez rychlé pomoci hrozilo nebezpečí zhroucení celého mezinárodního finančního systému. MMF v té době zareagoval velmi rychle a již koncem roku schválil Mexiku finanční pomoc. Kromě finanční pomoci MMF tehdy zahájil i svoje působení jako prostředník napomáhající restrukturalizaci dluhu při jednání mezi dlužníky a věřiteli.¹⁶

Poskytnutí úvěrů podmiňoval MMF přijetím řady ekonomických programů. „Programy měly vést ke zlepšení platební bilance cestou devalvace měny, zmrazením mezd, omezením státního sektoru, snížením státních výdajů, liberalizací dovozu a otevřením prostoru pro příliv soukromého zahraničního kapitálu. Vzhledem k tomu,

¹⁵ SEDLÁČEK, P., Mezinárodní měnový fond ve 21. století, s. 8

¹⁶ Dostupný z WWW:

http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_041118a.html

že se nepřihlíželo ke specifickým problémům jednotlivých zemí, nebyla tato opatření příliš účinná, především z hlediska potřeb odstraňování strukturálních deformací, snižování zadluženosti, růstu životní úrovně.”¹⁷

Přes obrovský přínos MMF, který pomohl vyřešit dluhovou krizi, se objevila i kritika. Část kritiky odrážel pocit, že MMF spíše zastupoval zájmy věřitelů nežli zadlužených zemí. Jiní zase kritizovali, že překročil svou působnost, pro kterou byl původně stvořen.

1.5.6 Devadesátá léta a další finanční krize

Konec studené války a rozpad sovětského bloku přinesly MMF značné rozšíření členské základny. Úkoly, které musely nové země řešit, znamenaly rozšíření zaměření i na otázky, které Fond doposud nikdy neřešil, přechodu od centrálně plánovaných ekonomik k tržním ekonomikám.

V době vzniku MMF byla úloha soukromých finančních toků omezená. Nepředpokládala se globalizace finančních trhů s výraznou rolí soukromého financování (později byla vnímána spíše jako obrovská příležitost). To mělo dopad při formování MMF, který v tomto směru zaostal, což se projevilo právě v 90. letech.¹⁸

Koncem roku 1994 se dostalo Mexiko do vážných problémů a hrozilo, že nebude schopno dostát svých závazků a splácet zahraniční dluh. Vznikly obavy, že by se opět mohla opakovat situace jako v roce 1982. MMF tehdy poskytl finanční pomoc ve výši 20 mld. USD a další prostředky poskytly USA. Ani takto vysoká podpora nevedla k uklidnění krize, konečný obrat k lepšímu nastal teprve, když vláda Mexika oznámila nový program finanční stabilizace.

V polovině roku 1997 vypukla finanční krize, která zachvátila celou oblast jihovýchodní Asie. Krize byla opět spojena s prudkým odlivem kapitálu, který měl ničivý dopad na finanční sektor a růst nezaměstnanosti. MMF poskytl rozsáhlou pomoc postiženým zemím. Když se asijské ekonomiky v polovině roku 1998 začaly zotavovat, vypukla finanční krize v Rusku s dalším negativním dopadem na mezinárodní finanční systém. Počátkem roku 1999 pak svět ohrozila finanční krize v Brazílii.

¹⁷ MARKOVÁ, J., Mezinárodní měnové instituce, s. 88

¹⁸ Dostupný z WWW:

http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_041118a.html

Finanční krize 90. let ukázaly, že globalizace světových finančních trhů sice může být velkým přínosem, ale na druhé straně zvyšuje riziko rychlé finanční nákazy dalších zemí. Oproti minulým krizím, které vznikly na běžném účtu, se tyto projevovaly na kapitálovém účtu. Velké kapitálové toky se staly zdrojem značné volatility s novým zdrojem šoků. „Ukázalo se, že pro tento typ krizí, kdy problémem není dosáhnout plynulého přizpůsobení na běžném účtu, ale kdy je nutné se též potýkat s rozsáhlým a náhlým odlivem kapitálového účtu, není MMF dostatečně vybaven.“¹⁹ MMF též nebyl schopen předvídat blížící se krize v důsledku nedostatečné informovanosti o hospodářském vývoji zemí. Tyto události vyvolaly diskusi o potřebě reformovat mezinárodní finanční systém, kde v centru pozornosti byl i MMF.

1.5.7 Současnost a budoucnost MMF

Od událostí 90. let prodělal MMF řadu změn, zaměřených zejména na oblast prevence krizí a jejich řešení.

Prevence krizí

Dohled i nadále zůstává centrem aktivity MMF, ale po finančních krizích, které nabyl schopný předvídat, došlo k jeho posílení zejména v oblasti finančnímu sektoru a kurzové politiky. Fond rovněž posílil své analytické nástroje, čímž zvýšil svoji schopnost identifikovat slabá místa. „Úspěch dohledu nespočívá pouze v detekci chyb a včasném varování, ale i v realizaci nápravy. Fond proto nyní více vyhodnocuje, jak se členské země řídily jeho radou. V případě, že se při žádosti o pomoc ukáže, že daná země doporučení Fondu ignorovala, bude mít problémy s uzavřením programu.“²⁰

Zkušenosti prokázaly, že je potřeba zvýšit transparentnost dat o ekonomickém a finančním vývoji, včetně podrobných údajů o oficiálních rezervách a zadlužení. „Lépe informované trhy reagují racionálněji a vyhnou se panice a zároveň se vytváří tlak na samotné země, aby prováděly rozumnou hospodářskou politiku.“²¹ Transparentnost je dnes již na takové úrovni, že řada členských zemí naopak začíná varovat před ztrátou

¹⁹ SEDLÁČEK, P., Mezinárodní měnový fond ve 21. století, s. 15

²⁰ Dostupný z WWW:

http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_041118a.html

²¹ Dostupný z WWW:

http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_041118a.html

důvěrnosti ve vzájemném dialogu. V této oblasti bude pro MMF velkou výzvou nalezení rovnováhy mezi transparentností a důvěrnými, tržně citlivými informacemi, které s ním členské země sdílejí.

Poslední oblastí prevence krizí je signalizovaná podpora ze strany MMF ekonomickému vývoji v jednotlivých zemích, která dává důvěru v přijaté reformy. „MMF se dlouhou dobu zabýval otázkou, jak podpořit země se zdravou hospodářskou politikou, které nepotřebují finanční podporu. Jednou z cest jsou zejména nefinanční nástroje, které poskytují signál trhům, investorům a donátorům, že hospodářská politika, kterou země provádí, je Fondem podporována. Tím se zvyšuje důvěra v ekonomických vývoj příslušné země a posiluje její obranyschopnost proti vypuknutí krize.“²²

Úsilí v oblasti prevence krizí tedy probíhá v třech hlavních směrech, první je dohled zaměřený na včasné rozpoznání, že se ekonomika blíží ke krizi, druhým směrem je posílení transparentnosti dat a posledním směrem je signalizovaná podpora ekonomického vývoje jednotlivých zemí.

Řešení krizí

I když je prevence velmi důležitá a byl zaznamenán pokrok při realizaci mnoha opatření, je nepochybné, že ke krizím bude docházet stále, proto Fond věnuje značnou pozornost vytvoření strategií a kroků, kterými se ubírat, když dojde ke krizi.

Základní otázkou v této oblasti je, do jaké míry má MMF poskytovat rozsáhlou finanční pomoc zemím postiženým finanční krizí. Tyto částky v minulosti často převyšují limity čerpání a v zemích docházelo ke značné koncentraci úvěrů (Brazílie, Turecko, Argentina). Tato vysoká angažovanost může mít negativní dopady na kredibilitu MMF, v případě že by některý dlužník nebyl schopný splácet své závazky. Proto se hledá alternativní řešení v podobě většího zapojení soukromého sektoru do řešení krizí. Jedná se o velice komplikovaný problém, neboť je obtížné přimět soukromé investory zůstat v zemi v situaci, kdy je jejich prvotním zájmem odejít.

²² SEDLÁČEK, P., Mezinárodní měnový fond ve 21. století, s. 61

2 Argentina - součást Latinské Ameriky

2.1 Stručná charakteristika Latinské Ameriky z pohledu světové ekonomiky

Latinská Amerika je řazena mezi rozvojové ekonomiky. Na rozdíl od rozvinutých tržních ekonomik (RTE) jsou rozvojové ekonomiky (RE) z celkového ekonomického pohledu méně pokročilé a je pro ně typická relativní zaostalost či menší rozvinutost. „Většina rozvojových ekonomik byla v minulosti koloniemi nebo závislými státy, které ovládaly metropole, tedy předchůdci dnešních RTE. Kolonie byly ekonomicky i politicky podmaněny, metropole do nich vyvážely kapitál a z kolonií dovážely důchod a bohatství. Tyto nerovnoprávné vztahy pak umožňovaly metropolím ekonomicky růst, zatímco kolonie stagnovaly. Tato situace přetrvávala i po vzniku světové ekonomiky v poslední třetině 19. století a přetrvávala až do dekolonizačního období po druhé světové válce.“²³

2.1.1 Klasifikace rozvojových zemí

V minulosti i současnosti panují spory, které země patří do kategorie rozvojových zemí, a které nepatří. Existuje několik koncepcí řešící tuto problematiku.

První se nazývá užší koncepce. Uplatňuje ji OSN a některé její organizace. Jako hlavní kritérium bere politickou samostatnost a charakter sociálně ekonomických vztahů. Podle ní jsou do skupiny rozvojových zemí řazeny všechny bývalé kolonie, které získaly nezávislost a nejsou zahrnuty do rozvinutých ekonomik. Zahrnuje tedy i Latinskou Ameriku.

Druhá širší koncepce v pojetí Světové banky, vychází pouze z jednoho ukazatele a tím je hrubý domácí produkt a HDP na obyvatele. Z tohoto hlediska se do rozvojových ekonomik zahrnují země s nízkým a středním důchodem. Zahrnuje i tzv. rozvojové ekonomiky s vysokým důchodem, z důvodů ekonomické struktury a přístupu vlád jednotlivých zemí, a transformující se ekonomiky.

K dalším používaným členěním zemí je dle UNCTAD. Tato organizace dělí země na rozvinuté tržní ekonomiky (země OECD²⁴ a Jihoafrická republika), dále

²³ MAJEROVÁ, I., Rozvojové ekonomiky, s. 18

²⁴ Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, členskou základnu tvoří Belgie, Dánsko, Francie, Irsko, Island, Itálie, Lucembursko, Nizozemí, Norsko, Kanada, Německo, Portugalsko, Rakousko, Řecko,

na rozvojové tržní ekonomiky (země Asie, Afriky a Latinské Ameriky bez zemí OECD a dále Malta) a země s centrálně plánovanou ekonomikou (celkem 15 zemí).

Vzhledem k dynamickému rozvoji souboru rozvojových zemí jsou tyto země dále členěny UNCTAD na podskupiny. První je tvořena hlavními vývozci ropy (tzv. ropní baroni), kteří díky svým velkým příjmům z vývozu ropy hrají významnou roli ve světové ekonomice. Můžeme například jmenovat Kuvajt, Spojené Arabské Emiráty, Irák, Irán. Do druhé skupiny patří nově industrializované země s vysokou dynamikou růstu, které se svými parametry blíží k RTE. Zahrnuje tzv. asijské tygry (Jižní Korea, Hongkong, Singapur, Tchaj-wan) a s určitým odstupem Argentina, Mexiko, Brazílie, atd. A poslední třetí skupina zahrnuje nejchudší země světa, v současné době do ní patří 48 zemí například Afghánistán, Bangladéš, Etiopie, Somálsko, Rwanda, Etiopie, Nigérie, Angola, Gambie, Guinea, Madagaskar, Nepál, Tanzanie a mnoho dalších.

2.1.2 Charakteristika a vývoj latinsko-amerického regionu

Z hlediska geografického se Latinská Amerika nachází jižně od Spojených států a dále se dělí na Střední Ameriku, Karibik a Jižní Ameriku. Pro státy Střední Ameriky je typická jejich nevelká rozloha, neexistence výrazně dominující ekonomiky, etnická příbuznost, na druhé straně malá politická stabilita se střídáním vlád a tím stanovení různých cílů a priorit. Oblast Karibiku je charakteristická nízkou rozvinutostí. Státy Jižní Ameriky jsou rozhodující a nejvýznamnější částí Latinské Ameriky, jsou charakteristické diferenciací jednotlivých ekonomik (zatímco v 70. letech na tom byly všechny země podobně, v 80. letech se některé ekonomiky začaly rozvíjet dynamičtěji a staly se více rozvinutými než ostatní, např. Argentina a Chile).

Ekonomický vývoj Latinské Ameriky v posledních třiceti letech dvacátého století je charakteristický svou proměnlivostí. Střídala se období prosperity, nestability, pomalého či negativního růstu. Toto vše se dělo následkem ekonomických šoků těchto let. Sedmdesátá léta byla poznamenána kolapsem brettonwoodského měnového systému, ropnými šoky a rozvojem levných půjček ze zahraničí, což vyústilo do finanční a dlužnické krize v letech osmdesátých²⁵. Dalším problémem této oblasti

Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, Velká Británie, Spojené státy americké, Japonsko, Finsko, Austrálie, Nový Zéland, Mexiko, Česká republika, Maďarsko, Polsko, Korea a Slovenská republika.

²⁵ Tato problematika je objasněna níže v kapitole Mexická krize a její vliv na ekonomiku Argentiny.

byly ozbrojené konflikty. „V druhé polovině 80. let však došlo k uklidnění politické situace a k nastartování hospodářských reforem, které spočívaly ve změně strategie industrializace (po dlouhá léta preferované importně substituční strategie byly nahrazeny exportně orientovanými strategiemi), v privatizaci, strukturálních reformách a liberalizaci obchodu.”²⁶

Začátkem 90. let dvacátého století přijala většina ekonomik Latinské Ameriky tržně orientované politiky a začala nový cyklus zahraničních půjček. „Hospodářský vývoj tohoto období opět potvrdil jeho velkou závislost na celkovém vývoji světové ekonomiky, hlavně na přílivu zahraničního kapitálu a exportu do vyspělých ekonomik.”²⁷ Oba tyto ukazatele vykazovaly v tomto období prudký nárůst. Negativem přílivu zahraničního kapitálu bylo, že prohluboval nerovnováhu tohoto regionu, neboť investice plynuly hlavně do největších ekonomik (Brazílie, Argentina, Mexiko). Velkým problémem tohoto období byla rovněž inflace, která v některých zemích přerostla v hyperinflaci. Koncem 90. let se tuto hyperinflaci podařilo eliminovat, i když za cenu mírnějšího ekonomického růstu.

Diferenciace v latinskoamerickém regionu není příliš znatelná, ale přesto je možné zde vyčlenit skupinu zemí, které jsou označovány jako latinskoamerické nově industrializované země. Mezi ně jsou řazeny Argentina, Brazílie, Mexiko a Chile.

Dále se budeme zabývat pouze jednou zemí tohoto regionu, a to Argentinou.

2.2 Vývoj ekonomiky v Argentině

V této kapitole si shrneme ekonomický vývoj Argentiny a její stručnou historii, objasnění této problematiky nám pomůže pochopit, proč vypukla argentinská krize, které se věnujeme v další kapitole.

2.2.1 Do konce druhé světové války

V celém vývoji Argentiny se střídají období rychlých vzestupů a pádů. „Argentina získala nezávislost od Španělska v roce 1816, a následovalo období ekonomické a politické nestability, které vyvrcholilo občanskou válkou v 50. a 60. letech. Argentina byla v té době poměrně zaostalá a chudá ekonomika, bez výrazných nalezišť zlata

²⁶ ADAMCOVÁ, L., Rozvojová ekonomika: vybrané problémy 2, s. 38

²⁷ CIHELKOVÁ, E., Světová Ekonomika: regiony a integrace, s. 200

či stříbra, bez možnosti pěstovat tropické plodiny jako např. kávu, které byly důležitým vývozním artiklem jiných latinskoamerických zemí.”²⁸

Teprve s koncem 19. století přichází období hospodářského růstu. Hlavním tahounem ekonomiky se stalo zemědělství. Zdrojem bohatství byly rozsáhlé úrodné pláně zvané pampy, které zabíraly centrální část země. Argentina se stala významným vývozcem obilí, kukuřice a masa, především na evropské trhy. Z bývalé zaostalé kolonie se stal uznávaný obchodní partner se zdravou a bohatou ekonomikou. Hospodářská prosperita začala přitahovat bohaté obchodní partnery. Do země proudil zahraniční kapitál z Velké Británie a ostatních vyspělých států a velké množství přistěhovalců, kteří prchali před chudobou v Evropě.

Od roku 1914 začala Argentina rozvíjet zpracovatelský průmysl, výrobu železa a oceli, automobilů, konfekce a elektrických přístrojů. Na počátku 20. století patřila k deseti nejbohatším zemím na světě. Prudký rozvoj zpomalila První světová válka a úplně ho zastavila světová hospodářská krize 30. let. „Tato krize měla pro ekonomiku poměrně závažné důsledky. Poptávka po argentinském vývozu prudce klesla a v důsledku celosvětové hospodářské krize se snížily již beztak nízké ceny hlavních vývozních komodit, potravin a masa. Došlo tak k výraznému zhoršení směnných relací Argentiny.”²⁹

Země se během světové hospodářské krize dále musela vyrovnat s odlivem zahraničního kapitálu a s rozšířením protekcionistických opatření jak v zemích Evropy, tak v USA. „Restrikce v USA byly o poznání silnější než v Evropě, například v roce 1930 směřovalo 85% argentinského exportu do Evropy a pouze 9% do USA.”³⁰

Vláda se snažila zmírnit důsledky světové hospodářské krize zavedením řady opatření jako kontrola odlivu kapitálu, devalvace měny a protekcionistická opatření, která chrání domácí výrobce. Argentina rovněž musela pozastavit splácení zahraničního dluhu, který vznikl v předchozím období hospodářského růstu čerpáním zahraničních půjček.

Vládní opatření a zhroucení ekonomik některých konkurentů pomohly k poměrně rychlému zotavení po roce 1932, dříve než ve většině ostatních ekonomik. „Export

²⁸ JONÁŠ, J., Argentina: Příběh jedné krize. Dostupný z WWW:<<http://www.freewebs.com/jjonas/>>

²⁹ JONÁŠ, J., Argentina: Příběh jedné krize. Dostupný z WWW:<<http://www.freewebs.com/jjonas/>>

³⁰ SVOBODOVÁ, V., HONAIZER, M., Postavenie Latinskej Ameriky vo svetovom hospodárstve, s. 61

kukuřice a obilí překonal všechny historické rekordy, podíl importovaného zboží poklesl z 40% roku 1930 na 25% ve 40. letech.” Toto zotavení však nebylo trvalého rázu.

Administrativní opatření a kontrola pohybu kapitálu, které měly chránit a podporovat ekonomiku země, se stávaly stále komplexnější a nepřehlednější, vedly k růstu ekonomické neefektivnosti a nakonec nevyhnutně ke korupci. Pokud jde o dočasná protekcionistická opatření chránící domácí výrobce, ukázalo se, že tato opatření je snadné zavést, ale obtížné zrušit. Dočasná opatření se stala opatřeními trvalými. Během druhé světové války došlo k oživení poptávky po argentinském vývozu, ale ke zlepšení hospodářské politiky a odstranění výše zmíněných protekcionistických opatření a administrativních kontrol nedošlo. Spíše naopak.³¹

Postavení Argentiny během druhé světové války je neutrální. Hospodářství se orientuje na potřeby armády, dochází k rozvoji těžkého průmyslu. Teprve na konci války v roce 1944 přerušila diplomatické styky s Německem a Japonskem a v roce 1945 jim vyhlásila válku.

2.2.2 Poválečné období

Po válce nastává nechvalně známá doba generála Peróna, který se objevuje ve vládních kruzích již v průběhu války a v roce 1946 usedaná na prezidentské křeslo. Jeho populistická vláda přivedla zemi k úpadku, během své vlády nechal znárodnit velké množství podniků v zahraničním vlastnictví, posílil ochranu domácích podniků před konkurencí a zintenzivnil zásahy státu do státní ekonomiky. Tato opatření vedla k růstu schodku státního rozpočtu, který musel být financován emisí peněz, a k neschopnosti splácet zahraniční dluh. Výsledkem pak byla chronická inflace, která rostla a rostla. „Nutno dodat, že k úpadku ekonomiky přispěla i nemožnost účastnit se Marshallova plánu, válečné blokády a tvrdá konkurence amerických farmářů.”³²

V roce 1955 byl Perón při vojenském převratu zbaven prezidentské funkce a následovalo období politické nestability. Roku 1973 se opět stává prezidentem, ale nedlouho na to umírá na srdeční selhání a po krátkém období chaosu se v roce 1976 vlády zmocňuje armáda. Toto období, nazývané Špinavá válka, je řazeno mezi nejhorší

³¹ Srov. JONÁŠ, J., Argentina: Příběh jedné krize. Dostupný z WWW:<<http://www.freewebs.com/jjonas/>>

³² Srov. CHALUPA, J., Dějiny Argentiny, Uruguaye, Chile, s. 218

v historii Argentiny, lidé jsou svévolně popravováni a země se neustále zadlužuje půjčkami ze zahraničí. Inlace se v té době pohybuje mezi 200 a 300% ročně. „Vojenští diktátoři, kteří stáli v čele tzv. junty, se snažili odvést pozornost znechucených obyvatel od ekonomických problémů a v roce 1982 zaútočí na britské Falklandy. Po prohrané válce se v Argentině k moci dostávají demokratické síly. Konflikt stál Argentinu 750 mrtvých a vedl ke svržení vojenské junty.”³³

V roce 1980 vypukla v Argentině první finanční krize, měna byla několikrát devalvována a inflace neustále rosta. Zastavit inflaci za pomoci tzn. plánu Austral, podporovaného MMF, se pokusil tehdejší prezident Raul Alfonsin. Plán, nazvaný podle nové měny Australanu, neuspěl. Vláda nebyla schopna řešit vysoké státní výdaje a deficit státního rozpočtu jinak, než neustálým tištěním peněz. Lidé drželi jen minimální množství peněz, které v důsledku rychle rostoucí inflace ztrácely hodnotu. Koncem 80. let inflace přerůstá v hyperinflaci. Během jednoho roku cenová hladina vzrostla o neuvěřitelných 20 000 %.³⁴

2.2.3 Situace na začátku 90. let

V roce 1989 zvítězil ve volbách Carlos Menem, který sice ve své předvolební kampani sliboval vládu v tradičním peronistickém populistickém duchu, ale po svém zvolení provedl dokonalý obrat a rozhodl se pro reformní řešení akutní ekonomické situace. Zaváděl stabilizační opatření v podobě privatizace, demonopolizace obchodu a otevřel zemi zahraničnímu obchodu. Základem jeho hospodářské politiky se stál tzv. plán směnitelnosti, vypracovaný ekonomem Domingem Cavallem, který byl přijat v dubnu 1991. „Zákonem byla zavedena volná směnitelnost argentinského pesa a amerického dolaru v pevném poměru jedna ku jedné. Aby vláda mohla dostát svému zákonem ustanovenému slibu, směnu peset za dolary v daném poměru, znamenalo to, že v oběhu mohlo být jen tolik peset, kolik měla Argentina k dispozici dolarových rezerv. Argentinská centrální banka přestala mít možnost volně emitovat domácí měnu. Zavedení tohoto tzv. měnového výboru (a hlavně politiky) ji zbavilo volnosti rozhodovat o měnové politice. Centrální banka tak ztratila možnost financovat emisí peněz rozpočtové schodky. Tím byla odstraněna hlavní příčina inflace v argentinské

³³ VÁVRA, J., Argentina: Vývoj ke krizi na začátku 21. století, z ekonomického, sociálního a politického hlediska, s. 12

³⁴ JONÁŠ, J., Argentina: Příběh jedné krize. Dostupný z WWW: <<http://www.freewebs.com/jjonas/>>

ekonomice. Reálný HDP v roce 1991 vzrostl o 9 % a růst se další tři roky držel nad 7 %. Dostavil se i očekávaný pokles inflace, z 1344% v roce 1990 na 84 % v roce 1991 a na 3,9 % v roce 1994.”³⁵

Oživení ekonomiky, ustálení cenové hladiny a hospodářský růst přilákaly zahraniční investory, do země opět začal proudit zahraniční kapitál. Nejvýznamnější tok zahraničních investic byl způsoben rozsáhlou privatizací státního majetku.

Mexická krize a její vliv na ekonomiku Argentiny

Jak už to v historii Argentiny bývá, období ekonomického rozmachu netrvalo dlouho. Příčinou úpadku ekonomické situace země tentokrát nebyla špatná rozhodnutí vlády, ale krize, která postihla jejího obchodního partnera Mexiko.

Stejně jako v osmdesátých letech postihla finanční krize Argentinu, tak v devadesátých zasáhla Mexiko. Mexiko se v první polovině devadesátých let těšilo velké oblibě zahraničních investorů, ale v roce 1994 prošlo řadou politických a ekonomických šoků (například zvýšení úrokových sazeb v USA). Tato špatná situace odradila investory a do země přestal proudit zahraniční kapitál. Mexiko mělo stále větší problémy s financováním schodku obchodní bilance, bylo nuceno devalvovat a hrozilo, že nebude schopno splácet své zahraniční dluhy. Až rozsáhlá pomoc MMF a USA umožnila zemi zvládnout situaci a zabránila, aby se krize rozrostla do globálních rozměrů.

Krize, která postihla Mexiko, měla dopad i na Argentinu, investoři začali být opatrnější a obávali se, aby nedošlo k podobné situaci. „Pro argentinské banky bylo čím dál tím obtížnější získávat úvěry ze zahraničí, proto musely likvidovat část úvěrů, poskytnutých domácím podnikům, aby získaly potřebnou likviditu. Za normálních okolností by likviditu bank pokryla centrální banka, ta však byla svázána měnovým výborem a povinností pokrýt každé peso v oběhu dolarovou rezervou, této funkce tedy nebyla schopna.”³⁶ Měnový výbor, který v předchozích letech značně pomohl k nastartování argentinské ekonomiky, se tak paradoxně stal příčinou jejích problémů.

Argentinské domácnosti ze strachu o své investice rovněž začaly stahovat své vklady, které poklesly za tři měsíce ze 47 miliard dolarů na 41 miliard dolarů. Zhoršená

³⁵ JONÁŠ, J., Argentina: Příběh jedné krize. Dostupný z WWW:<<http://www.freewebs.com/jjonas/>>

³⁶ JONÁŠ, J., Argentina: Příběh jedné krize. Dostupný z WWW:<<http://www.freewebs.com/jjonas/>>

likvidita bank, omezená schopnost centrální banky úvěrovat banky a prudký pokles bankovních vkladů měly za následek recesi argentinské ekonomiky.

V roce 1995 opět zvítězil ve volbách Carlos Menem. Za jeho vlády došlo k znovuoobnovení finanční podpory od MMF a Světová banka poskytla značnou sumu na obnovení stability bankovního sektoru. Pomoc byla podmíněna zavedením restriktivní fiskální politiky a vyšší obezřetností při poskytování úvěrů. Poskytnuté finanční prostředky zlepšily likviditu bank, odliv vkladů byl zastaven a ke konci roku se bankovní vklady dostaly na podobnou úroveň jako před počátkem mexické krize.

Problémy, které byly způsobeny fixním kurzem v rámci měnového výboru, a rostoucí nezaměstnanost³⁷, která v roce 1995 dosáhla 18%, vyvolaly pochybnosti, zda je vhodné pokračovat v tomto režimu. Nicméně skutečnost, že fixní kurz ustál problémy spojené s mexickou krizí, způsobila, že pochybnosti ustaly a lidé byli ochotni podrobit se pravidlům, které měnový výbor vyžadoval.

2.2.4 Vývoj v letech 1996-2002

Po překonání nepříznivé ekonomické situace způsobené mexickou krizí došlo v Argentině k oživení ekonomiky. Země se opět začala těšit přízni zahraničních investorů. Reálný HDP vzrostl v roce 1996 o 5,5 procent a v roce 1997 dokonce o 8,1 procenta, viz tab. 2. Vše se vyvíjelo velmi dobře a nikdo nepředpokládal, že dojde k hospodářskému úpadku.

Tab. 2- Ekonomická data Argentiny a Latinské Ameriky za uvedené roky²

Charakteristika	1996	1997	1998	1999	2000	2001
AR HDP (% , roční změna)	5,5	8,1	3,9	-3,4	-0,5	-4,5
LA HDP (% , roční změna)	3,7	5,2	2,0	0,2	4,1	0,2
AR inflace (% , roční)	0,1	0,3	0,7	-1,8	-0,7	-1,5
LA inflace (% , roční)	16,2	9,1	8,2	8,3	6,4	5,0
AR schodek běžného účtu (mil. USD)	-6 825	-12 333	-14 624	-12 001	- 8 884	-4 429
LA schodek běžného účtu (mil. USD)	-35,6	-56,5	- 80,1	-49,5	-40,4	-45,5

³⁷ Termín „míra nezaměstnanosti“ může být definována jako podíl nezaměstnaných ku všem osobám schopným pracovat (tedy zaměstnaným i nezaměstnaným).

² VÁVRA, J., Argentina: Vývoj ke krizi na začátku 21. století, z ekonomického, sociálního a politického hlediska, s. 13, vlastní úprava

Cesta ke krizi

Světový trh postihla série finančních krizí, které zasáhly i Argentinu. „V létě 1997 vypukla finanční krize v Thajsku a postupně se rozšířila na další země jihovýchodní Asie. Postižené země musely opustit režim fixních měnových kurzů, a dostaly se do hluboké recese. Nově vznikající tržní ekonomiky přestaly rázem být oblíbeným cílem zahraničního kapitálu, a krize se šířila dále. V létě 1998 se situace výrazně zhoršila, když Rusko pozastavilo splácení části svého zahraničního dluhu. A když se pak na podzim roku 1998 dostala do potíží Brazílie, bylo jasné, že Argentina se problémům nevyhne.”³⁸

Došlo k prudkému poklesu brazilské měny, argentinští vývozci tak zaznamenali výrazné zhoršení své konkurenceschopnosti. Situace navíc byla umocněna posilováním amerického dolaru, na který byla argentinská měna díky měnovému výboru vázána. Ukotvení argentinského pesa na americký dolar ve stejném poměru znamenalo, že při růstu dolaru vůči ostatním měnám stejně tak posiluje i argentinské peso. Ztráta konkurenceschopnosti spolu s prudkým poklesem přílivu zahraničního kapitálu způsobily další hospodářskou recesi Argentiny. V roce 1999 došlo k propadu HDP o 3,4%. K rychlému oživení tentokrát nedošlo a naopak Argentina se dostala do začarovaného kruhu.

Začal se projevovat druhý problém³⁹ fixního kurzu, a to nemožnost reagovat na nepříznivou situaci změnou relativních cen vyvážených výrobků prostřednictvím devalvace měny. Došlo k růstu schodku běžného účtu platební bilance a vzhledem k omezeným možnostem financovat tento schodek, byla Argentina nucena požádat o pomoc MMF.

Jelikož devalvací nešla snížit hodnotu pesa, došlo k jejímu snížení poklesem domácích cen. Argentina, která je řadu let sužována inflací, se ocitá v deflaci. V tomto případě obyvatelé odkládají spotřebu z důvodů nedostatku peněz, poptávka je tak slabá, že výrobci a obchodníci jsou nuceni snížit ceny, klesají jim zisky, rychle se dostávají do ztráty, a hlavně nejsou schopni splácet bankovní úvěry.

³⁸ JONÁŠ, J., Argentina: Příběh jedné krize. Dostupný z WWW: <<http://www.freewebs.com/jjonas/>>

³⁹ První problém byl zmíněn u mexické krize jako nemožnost centrální banky úvěřovat banky komerční kvůli povinnosti krýt každé peso dolarovou rezervou.

V roce 1999 usedá do prezidentského křesla Fernando de la Rúa, zavádí restriktivní politiku na rok 2000, která má za podpory MMF stabilizovat stav veřejných financí a obnovit důvěru zahraničních investorů. MMF poskytl půjčku asi 7 miliard dolarů s tříletým programem, na jehož základě by mělo dojít k poklesu schodku veřejného rozpočtu. Nicméně k obnově důvěry investorů nedošlo. Argentina potřebovala zahraniční investice na oživení hospodářské situace, ale ta nepřicházela, protože investoři nechtěli riskovat, dokud k oživení nedojde. Šlo tedy o bezvýchodnou situaci.

Růst se tedy nedostavil, naopak došlo k poklesu příjmů z daní a země musela platit velké úroky z půjček. „Na počátku roku 2001 požádala Argentina o zvýšení objemu finanční pomoci v rámci programu schváleného MMF. Objem finanční pomoci byl prakticky zdvojnásoben, z 5.4 miliard na 10.6 miliard SDR. Hlavním cílem tohoto rozšířeného programu bylo opět snížení schodku veřejných rozpočtů, a dále celá řada strukturálních opatření s cílem podpořit konkurenceschopnost argentinské ekonomiky.“⁴⁰ Argentinským vývozcům byly zavedeny různé daňové úlevy a za vývoz dostávali ještě příplatek, naopak dovoz byl výrazně omezován, vývozcům museli platit vysoké clo. Tato opatření měla simulovat devaluaci argentinské měny. Kýžený výsledek se nedostavil, s přetrvávající krizí náklady na udržení fixního kurzu neustále rostly. Bylo stále více zřejmé, že problémy způsobuje právě fixní kurz.

Zmíněná opatření tedy neobnovila příliv zahraničních investic, naopak došlo k růstu nedůvěry investorů ve schopnost udržet fixní režim. V polovině roku 2001 Argentina ztratila přístup na zahraniční kapitálové trhy a byla nucena přijmout tvrdý zákon o nulovém rozpočtovém schodku. Do konce roku 2001 nesměly rozpočtové výdaje převýšit rozpočtové příjmy. Aby vláda dosáhla nulového rozpočtového schodku, snížení mzdy a důchody zaměstnancům veřejného sektoru o 13%. Druhým krokem vlády bylo kontroverzní opatření ve formě restrukturalizace zahraničního dluhu. Dluh, který měl být splatný v období 2001-2005 nahradila dluhem s delší splatností a tím odsunula jeho splacení o několik let. Toto opatření vyvolalo zvýšení dluhových sazeb u střednědobých úroků a vláda byla nucena nabídnout vyšší úrokové sazby investorů.

V srpnu 2001 byla Argentině opět navýšena půjčka od MMF z původních 10,6 miliard na téměř 17 miliard dolarů. Vláda ani tentokrát nepřišla s reformou a jasným

⁴⁰ JONÁŠ, J., Argentina: Příběh jedné krize. Dostupný z WWW: <<http://www.freewebs.com/jjonas/>>

stabilizačním opatřením, které by zemi pomohlo dostat se z těžké situace, výsledkem byl propad ceny argentinského dluhu na mezinárodních trzích, který signalizoval blížící se konec fixního kurzu. Vláda, ale nadále tuto možnost odmítala a pouze se snažila dosáhnout nulového rozpočtového schodku. Problém neustále narůstal. „Otázka, kterou si kladla argentinská vláda, zněla, kde vzít peníze, učinila zoufalý krok, a jak řekla jedna argentinská žena, zaútočila na peněženky svých občanů“⁴¹ Zabavila peníze domácích penzijních fondů, s cílem snížit rozpočtové výdaje na obsluhu dluhu. Avšak daňové příjmy klesaly ještě rychleji, s tím, jak se prohluboval pokles ekonomické aktivit.

Představitelé MMF situaci v Argentině bedlivě sledovali a v prosinci téhož roku si uvědomili, že Argentina nebude schopna dosáhnout nulového rozpočtového schodku a plnit program na obnovu stability a růstu. A proto MMF neposkytl slíbený úvěr ve výši 1,3 miliardy dolarů. Vleklá krize v Argentině spěla ke svému vrcholu.

Jakmile se obyvatelé dozvěděli o kroku MMF, začali vybírat své úspory. „Objem úspor v bankách se v roce 2001 snížil zhruba o 17%. Jen poslední listopadový den vybrali ze svých účtů dohromady 1,3 miliardy dolarů. Chování veřejnosti přimělo vládu k zavedení řady omezení. V prosinci mohli obyvatelé za jeden týden vybrat pouze 250 dolarů, měsíčně asi 1000 dolarů, přitom průměrná mzda střední vrstvy se pohybovala okolo 400-500 dolarů za týden. Toto mezení mělo trvat 90 dní.“⁴²

Lidé, trpící již 4 roky vleklou krizí, se nechtěli smířit s tím, že politici řeší svou nekompetentnost na jejich úkor. Zmrazení vkladů vyústilo v sociální nepokoje. Na ulicích se rozhořely potyčky mezi demonstranty a policií, rozhořčený dav v nejméně tuctu argentinských měst začal rabovat obchody. Vláda a prezident Fernando de la Rúa byli nuceni nepokoje řešit silově a 19. prosince 2001 byl vyhlášen stav obležení, což dává bezpečnostním silám zvláštní pravomoci. Byla zakázána veškerá veřejná shromáždění. Na rozehánání tisíců lidí byl použit slzný plyn. Během nepokojů bylo zabito nejméně 20 lidí, stovky lidí bylo zraněno a zatčeno.

⁴¹ VÁVRA, J., Argentina: Vývoj ke krizi na začátku 21. století, z ekonomického, sociálního a politického hlediska, s. 17

⁴² VÁVRA, J., Argentina: Vývoj ke krizi na začátku 21. století, z ekonomického, sociálního a politického hlediska, s. 18

Následoval pád vlády prezidenta de la Rúa, a období politické nestability, kdy se u moci během velmi krátké doby vystřídali čtyři další prezidenti.

Na přelomu let 2001 a 2002 vyhlásila nová vláda pozastavení splátek veřejného dluhu zahraničním věřitelům a dluh tak vzrostl na neuvěřitelných 141 miliard dolarů. Vláda byla nucena vyhlásit státní bankrot. „Po více než deseti letech došlo k opuštění měnového výboru a směnitelnosti dolaru a pesa v poměru jedna ku jedné. Byl zaveden dočasný systém duálního kurzu. Pro oficiální transakce, především vývoz a dovoz, byl stanoven devalvovaný fixní kurz 1.4 peso za jeden dolar, pro ostatní transakce bude kurz volně plovoucí, v lednu 2002 byl na úrovni 1.7 pesa za dolar.”⁴³

⁴³ JONÁŠ, J., Argentina: Příběh jedné krize. Dostupný z WWW: <<http://www.freewebs.com/jjonas/>>

3 Argentinská finanční krize

3.1 Neekonomické příčiny krize

Na vzniku argentinské krize se podílelo mnoho faktorů z oblasti politické, sociální i ekonomické a je velmi obtížné určit, který byl ten rozhodující. Pokud bychom se věnovali i politické sféře, příčiny krize nalezneme zejména ve špatných rozhodnutích vlád. Z širokého spektra můžeme jmenovat například zavedení rozsáhlé privatizace prezidentem Menemem. Později se ukázalo, že privatizace nebyla vždy prováděna v zájmu státu. Státní podniky byly prodávány za podmínek podezřele výhodných pro nabyvatele. Výnosy byly rychle utraceny bez trvalého efektu. V zemi se rozmohla korupce. Dále můžeme zmínit neschopnost vlád opustit režim fixního kurzu, který na konci devadesátých let začal způsobovat značné problémy. V sociální oblasti bychom mohli zkoumat, jak se měnila struktura chudého a bohatého obyvatelstva. My se ale dále budeme zabývat pouze ekonomickými příčinami krize.

3.2 Ekonomické příčiny krize

Z ekonomického hlediska spočívají kořeny argentinské krize na skutečnosti, že Argentina žila dlouhou dobu nad své poměry. Měla nízké domácí úspory, a pokud chtěla investovat více, než ji to nízké domácí úspory umožňovaly, musela si půjčit v zahraničí. A to Argentina právě dělala.

Nízké domácí úspory⁴⁴ Argentiny byly důsledkem ekonomického vývoje, v zemi se často vyskytovala vysoká inflace a vznikaly bankovní krize. Tato situace odrazovala soukromý sektor spořit, podniky a obyvatelé úspory spíše utrácely, aby se v budoucnu jejich hodnota nesnížila.

Také příjmy veřejných rozpočtů nebyly vysoké, pohybovaly se okolo 20% HDP. „Navzdory opakovaným pokusům zlepšit výběr daní se však nepodařilo rozpočtové příjmy výrazněji a trvale zvýšit, zatímco rozpočtové výdaje vykazovaly neustálou tendenci k růstu.“⁴⁵ Jak už bylo řečeno v předchozí kapitole, v zemi byl zaveden režim měnového výboru, který neumožňoval, aby centrální banka financovala schodky

⁴⁴ Domácí úspory se skládají z domácích soukromých a veřejných úspor.

⁴⁵ JONÁŠ, J., Argentina: Příběh jedné krize. Dostupný z WWW: <<http://www.freewebs.com/jjonas/>>

státního rozpočtu emisí peněz. Vláda tak musela najít jinou možnost a začala si půjčovat ze zahraničí. Zahraniční investice se staly klíčovým faktorem ovlivňujícím výši domácích investic a také růst reálného HDP.

Ochota investorů vložit své finanční prostředky do určité země se odvíjí nejen od hospodářského vývoje země, ale i od vnějších faktorů. Hospodářský růst se stal příliš závislým a byl vystaven značným výkyvům. Dlouhodobé čerpání zahraničního financování vedlo k růstu zahraničního zadlužení. A právě vysoké zahraniční zadlužení se jeví jednou z hlavních příčin argentinské finanční krize. Tabulka 3 ukazuje, jak rychle rostlo zahraniční zadlužení v 90. letech a jak se na tomto růstu podílel dluh veřejného sektoru.

Tab. 3-Platební bilance a zahraniční dluh v mld dolarů za uvedené roky³

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Běžný účet	-7,0	-9,3	-2,4	-6,5	-12,0	-14,6	-12,3	-8,9
Kapitálový účet	11,5	9,9	2,3	12,0	16,6	17,2	13,9	9,0
Vnější dluh	70,6	77,4	99,0	112,0	130,8	141,5	147,9	150,4
Z toho veřejný	52,0	5,7	55,8	63,0	67,6	77,2	84,6	91,4

Jak je zřejmé z tabulky, Argentina měla po většinu 90. let schodek běžného účtu platební bilance (což znamenalo, že čerpala ze zahraniční úspory) financovaný přebytkem na kapitálovém účtu. Přebytek kapitálového účtu byl jednak tvořen zahraničními investicemi, ale také bankovními úvěry a portfoliovými investicemi, které vedly přímo k růstu zahraničního zadlužení.

Pro rozvíjející se ekonomiky jako je Argentina není neobvyklé mít schodek běžného účtu. Problém, však spočíval v tom, že se Argentina nebyla schopna vyrovnat s dočasným výpadkem přísunu peněz ze zahraničí. Měnový výbor jí neumožňoval změnu relativních cen výrobků a tak nemohla zvýšit svou konkurenceschopnost a tím podpořit export svých výrobků. Jinak řečeno Argentina se v devadesátých letech otevřela přílivu zahraničního kapitálu, ale byla poměrně uzavřená v oblasti obchodování se světem.

³ Dostupné na WWW: <<http://www.worldbank.org/>>, vlastní úprava

Zatímco zadlužení země se během let rychle zvyšovalo, příjmy z exportu takového růstu nedosahovaly. To mělo za následek, že poměr dluhů a jejich úroků k příjmům z exportu prudce rostl, viz tab. 4.

Tab. 4-Vnější dluh/export v % (mld dolarů)⁴

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Dluh/export	336,2	338,6	358,7	379	435,7	487,9
Dluh/HDP	39,2	42,0	45,7	48,6	53,7	52,7

Duhové ukazatele jsou velmi citlivé na hospodářský růst. V době, kdy Argentinská ekonomika dosahovala růstu, se poměr dluhu k HDP příliš neměnil, ovšem v období hospodářského poklesu poměr dluhu k HDP prudce rostl. Koncem devadesátých let Argentina prodělala řadu vnějších šoků (ruská krize, brazilská krize) a její hospodářský růst prudce poklesl. To samozřejmě nezůstalo bez odezvy investorů, přestali poskytovat své finance.

3.2.1 Role měnového výbor

Dále je třeba zmínit měnový výbor a roli, kterou sebral při vzniku argentinské krize.

Byl zaveden v roce 1991 vládou prezidenta Carlose Menema za účelem překonání hyperinflace. Měnový výbor do oběhu uvolňoval jen tolik domácí měny, kolik dolarů měl ve svých rezervách, to bránilo emisi nových peněz a umožnilo rychle překonat inflaci a obnovit hospodářský růst země. Z krátkodobého hlediska byl tedy režim fixního kurzu velice úspěšný a pomohl znovunastartovat ekonomiku země. Ovšem z dlouhodobého hlediska, kdy se jeho zraňujícím faktorem stává nepružnost vůči dolaru, způsoboval značné problémy.

První problém byl zmíněn u mexické krize jako nemožnost centrální banky úvěrovat banky komerční kvůli povinnosti krýt každé peso dolarovou rezervou. Ke druhému problému dochází na konci devadesátých let, kdy konkurenceschopnost argentinských vývozců prudce poklesla. Fixní kurz neumožnil reagovat na nepříznivou situaci změnou relativních cen vyvážených výrobků prostřednictvím devalvace měny. Vláda se tedy

⁴ JONÁŠ, J., Argentina: Příběh jedné krize. Dostupný z WWW: <http://www.freewebs.com/jjonas/>, vlastní úprava

rozhodla simulovat konkurenceschopnost, podporovala vývoz daňovou úlevou a příplatky a dovoz naopak potlačovala vysokými cly. Tato opatření nepomohla a důvěra v měnový výbor klesala.

Proč se tedy vláda nerozhodla opustit režimu měnového výboru?

V případě opuštění fixního kurzu a zavedení kurzu plovoucího, by došlo k tomu, že hodnota pesa vůči dolaru by prudce poklesla a dluh by astronomicky narostl, neboť by byl stále splatný v dolarech. Není proto překvapivé, že se argentinská vláda zdráhala učinit tento krok a doufala, že režim nepříznivé období přečká.

„Bohužel Argentina byla koncem 90. let vystavena mnohem větším a trvalejším šokům, než byla její ekonomika schopna absorbovat.“⁴⁶ A na počátku roku 2002 byla nucena ukončit dekádu fixní parity a měnového výboru.

3.2.2 Role Mezinárodního měnového fondu

Zajímavý je i pohled na angažovanost MMF v argentinské historii. „O Argentině se dá říct, že byla poslušným žáčkem, který plnil prakticky všechna doporučení, která od MMF dostal.“⁴⁷

MMF svou úlohu začal hrát na začátku devadesátých let. V roce 1991 podporoval reformní program směnitelnosti, který měl sloužit překonání hyperinflace. Fond poskytl finanční prostředky, své poradenství a technickou asistenci. Díky fixnímu kurzu a finanční pomoci došlo brzkému oživení. Argentina stala lákadlem pro zahraniční investory.

Fond rovněž Argentině pomohl překonat náказu mexickou krizí a v roce 1996 jí opět poskytl finanční pomoc. Napumpoval do Argentiny značné finanční obnosy, aby udržel její důvěryhodnost vůči zahraničním investorům a rychle obnovil hospodářskou stabilitu země. Tenkrát naposledy se to povedlo.

⁴⁶ JONÁŠ, J., Argentina: Příběh jedné krize. Dostupný z WWW: <<http://www.freewebs.com/jjonas/>>

⁴⁷ VÁVRA, J., Argentina: Vývoj ke krizi na začátku 21. století, z ekonomického, sociálního a politického hlediska, s. 36

V létě 1997 světový trh postihla série finančních krizí, které v roce 1999 zasáhly i Argentinu. MMF poskytl finanční pomoc s tříletým programem. Ovšem tentokrát nedošlo k rychlému oživení ekonomiky země. Fond půjčku během tří let postupně navýšil z původních 5,4 miliard na téměř 17 miliard v roce 2001. Vláda nepodnikla žádné reformní kroky a situace se nadále zhoršovala, bylo jisté, že Argentina nebude schopna platit své závazky a splnit tříletý program.

V prosinci roku 2001 Fond učinil krok, který mnozí autoři považují za důvod vyvrcholení vleklé krize Argentiny. Představitelé Fondu usoudili, že Argentina nebude schopna plnit kritéria tříletého programu a neposkytli slíbený úvěr ve výši 1,3 miliardy dolarů. Země, tak nezískala peníze, se kterými počítala.

Jak je zřejmé, Fond poskytl během let Argentině obrovskou finanční pomoc. Bohužel nikdy striktně netrval na dodržování reformních opatření a nevyžadoval, aby vláda učinila kroky, které by situaci vyřešily. Zadlužení Argentiny neustále rostlo a půjčky byly používány pouze na hrazení úvěrů a jejich úroků. Fond nejspíš doufal, že Argentina vydrží a za tím účel jí poskytoval prostředky k překonání krizových období a nepřestal ani tehdy, když už bylo zřejmé, že režim fixního kurzu je neudržitelný

Podporování režimu fixního kurzu i po krizích a vnějších otřesech bylo nezodpovědné a výsledkem byla krize obrovských rozměrů. Za toto nese MMF určitě odpovědnost a místo toho, aby poskytoval peníze na prodlužování období recese, mohl prostředky lépe využít a pomoci zemi se z obtížné situace dostat změnou dosavadní politiky. Lze říci, že MMF krizi jistou dobu „dotoval“, ignoroval varovné signály, které se začaly objevovat již v polovině 90. let a tím jen zhoršil průběh celé situace.

3.3 Průběh krize

Argentina se na konci roku 2000 nacházela v bezvýhodné situaci a byla nucena požádat o navýšení finanční pomoci od MMF. Pomoc poskytl v lednu 2001 a na oplátku požadoval vyrovnanou fiskální politiku a rychlé zavedení strukturálních reforem. „Finanční pomoc byla součástí balíčku v celkové výši 40 miliard dolarů, část Fond poskytl ihned a další tři balíčky v hodnotě 1,3 miliardy dolarů měly být uvolněny

do konce roku 2001, a to podle toho zda byly plněny požadavky programu.”⁴⁸ Cílem programu bylo posílení konkurenceschopnosti a zvýšení soukromých domácích investic, předpokládalo se zefektivnění výběru daní, především eliminace daňových úniků a růst veřejného sektoru o 1,5%HDP. K naplnění programu ovšem nedošlo, nepodařilo zastavit ekonomický pokles a vyrovnat rozpočet. Už v únoru bylo zřejmé, že deficit veřejných financí překročí požadovanou hranici pro první čtvrtletí.

V dubnu 2001 se vláda pokusila posílit konkurenceschopnost a přišla se sblížovacím programem pro mezinárodní obchod, ve kterém podporovala vývozce a potlačovala dovozce. Výsledek se nedostavil a nedůvěra zahraničních investorů pouze vzrostla.

Bylo stále jasnější, že se Argentina nedostane se svých dluhů, a tak v polovině roku 2001 byl na kongresovém zasedání přijat tvrdý zákon o nulovém rozpočtovém schodku. Do konce roku 2001 nesměly rozpočtové výdaje převýšit rozpočtové příjmy. Bylo třeba zaměřit se na vývoj veřejného dluhu a provést škrty v primárních výdajích.

Přes pochybu o dostatku politické podpory pro opatření, která měla vést k nulovému deficitu, a udržitelnosti režimu fixního kurzu, poskytl MMF v srpnu 2001 Argentíně další finanční pomoc ve výši 5 miliard dolarů. Vláda ani tentokrát nepřišla s reformou a jasným stabilizačním opatřením, které by zemi pomohlo dostat se z těžké situace, výsledkem byl propad ceny argentinského dluhu na mezinárodních trzích, který signalizoval blížící se konec fixního kurzu. Vláda, ale nadále tuto možnost odmítala a pouze se snažila obnovit důvěru investorů a dosáhnout nulového rozpočtového schodku. Problém neustále narůstal.

V listopadu se vláda konečně pokusila o restrukturalizaci veřejného dluhu. „Emitovala dluhopisy v celkové hodnotě 51 miliard dolarů, aby zajistila úvěry pro domácí subjekty. Tyto dluhopisy měly maximální úrokovou míru 7%, období pro výplatu úroku bylo stanoveno do dubna 2002 a měly rozšířenou splatnost do roku 2010. První fáze restrukturalizace byla směřována pro domácí věřitele, 13 miliard pro banky, 11 miliard pro klienty bank a 17 miliard pro penzijní fondy. Druhá fáze byla zaměřena na zahraniční věřitele, ta však nebyla nikdy naplněna.”⁴⁹

⁴⁸ DASEKING, Ch., Lessons from the crisis in Argentina, s. 58

⁴⁹ DASEKING, Ch., Lessons from the crisis in Argentina, s. 61

V prosinci MMF neposkytl slíbený úvěr ve výši 1,3 miliard dolarů. Vleklá krize spěla ke svému vrcholu. Země upadala do měnového chaosu, lidé podnikali masové runy na banky. Objem úspor v bankách se v roce 2001 snížil zhruba o 17%. „Devizové rezervy ústřední banky i komerčních bank byly rychle vyčerpány. A ačkoli argentinská ekonomika byla od roku 1999 již dosti dolarizována, rozkvetl černý trh valut a začala se odvíjet spirála inflace. Nominálně činila až 40 - 70 % jen na kursových změnách, avšak na černém trhu bylo možno nakoupit USD jen za dvojnásobek nominálu a kurs tak dále stoupal.“⁵⁰

Chování veřejnosti přimělo vládu k zavedení řady omezení, jejichž cílem bylo zamezit odlivu bankovních vkladů. Byly zavedeny limity, v prosinci mohli obyvatelé za jeden týden vybrat pouze 250 dolarů, měsíčně asi 1000 dolarů, rovněž byl omezen převod peněz do zahraničí na 1000 dolarů vyjma obchodních plateb. Limitováno bylo i poskytování bankovních úvěrů. Tyto vládní omezení vyvolaly výtržnosti a nepokoje sužovaného argentinského obyvatelstva, při nichž bylo zabito nejméně 20 demonstrantů. Bouře vyvrcholila 20.12. pádem vlády prezidenta Fernanda de la Rúa.

Na konci roku 2001 se ekonomika Argentiny nachází v hluboké krizi, během prosince nastal ekonomický kolaps. „Průmyslová produkce se meziročně propadla o 18 %, stavebnictví o 36 % a import o neuvěřitelných 50 %. Příjmy z daní se snížily v závěrečném čtvrtletí o 17 % oproti předcházejícímu roku. HDP se celkově za rok 2001 propadlo o 4,4 %, deficit veřejných výdajů skončil na 3 % HDP oproti plánovaným 2,5 %, která byla stanovena stabilizačním programem. A celková zadluženost ku HDP překročila 60 %.“⁵¹ Ekonomický kolaps byl doprovázen pádem vlád, během krátkého období se vystřídalo několik prezidentů.

Na přelomu roku 2001 a 2002 vzala situace rychlý spád. Na konci prosince 2001 vláda vyhlásila moratorium⁵² na vládní dluh a 3.1.2002 nový prezident Duhalde, který se stal pátým prezidentem během pouhých tří týdnů, potvrdil uvalení moratoria a ohlásil konec fixního kurzu.

⁵⁰ Dostupné na WWW: <<http://www.amo.cz/publikace/financni-krize-vargentine-2001---2002.html>>

⁵¹ DASEKING, Ch., Lessons from the crisis in Argentina, s. 62

⁵² Termín „moratorium“ v původním slova smyslu znamená odklad splatnosti nějakého závazku, odložení splatnosti nějakého dluhu z důvodů mimořádných okolností, poskytuje dlužníkovi dočasnou ochranu před věřiteli a před možným rozhodnutím o úpadku, zejména však poskytuje prostor pro překonání úpadku nebo pro dosažení dohody s věřiteli.

3.4 Důsledky krize

Po vyhlášení státního bankrotu byl zaveden dočasný systém duálního kurzu. Na začátku roku byl fixní kurz devalvován na 1.4 peso za jeden dolar a později oslabil více. Peso se stalo jedinou platnou měnou a veškeré transakce musely být prováděny v této měně.

Drtivý dopad krize zaznamenalo nejen hospodářství ale i obyvatelé. Ze dne na den Argentinci zažili prudký pád svých reálných příjmů. Dolarový příjem na osobu poklesl zhruba na jednu třetinu úrovně z roku 1998, index životních nákladů vzrostl během první poloviny roku 2002 o 39,1 %. Došlo k obrovskému růstu počtu lidí žijících pod hranicí chudoby (3 dolary na osobu za den), vzrostl z 38,3 % v říjnu 2001 na 52,2 % v březnu 2002. Čtvrtina lidí v produktivním věku byla bez práce. „Ačkoli před rokem 1999 nebyla důchodová nerovnost v Argentině a sociální stratifikace společnosti v zemi např. v poměru k Brazílii a jiným latinskoamerickým zemím tak vážná, země se nyní tímto otřesem velmi přiblížila nejhorším latinskoamerickým poměrům.“⁵³

Limity na výběr bankovních depozic zůstaly, pouze došlo k jejich nepatrnému zvýšení z původních 1000 peso měsíčně na 1500 peso. Depozita v dolarech byla zamrzena do konce roku 2003. V roce 2002 dále pokračovala recese ekonomiky, HDP poklesl o 11 %. Také došlo k obnovení inflace, která činila 26 %.

Jelikož se devalvace pesa jevila jako nedostatečná, byla v únoru argentinská vláda nucena přejít na kurz volně plovoucí, který se v červnu činil 3,8 pesa za americký dolar a později se poměrně stabilizoval.

Bankovní vklady a dluhy však byly ponechány v poměru 1:1, což zapříčinilo bankrot velkého počtu bank. Kvůli nespokojenosti veřejnosti ze stále zamrazených vkladů a také kvůli bankám, které poškodil daný poměr, byla vláda nucena emitovat nový dluh ve výši 18 miliard dolarů, který byl vydán veřejnosti výměnou za jejich vklady.⁵⁴ Tato částka ani zdaleka nestačila na uspokojení věřitelů (celkový dluh vůči věřitelům činil 81,8 miliard dolarů), proto vláda přislíbila další emisi peněz ve výši 20,3 miliard dolarů.

⁵³ Dostupné na WWW: <<http://www.amo.cz/publikace/financni-krize-vargentine-2001---2002.html>>

⁵⁴ DASEKING, Ch., Lessons from the crisis in Argentina, s. 63

Argentina se snažila uklidnit věřitele a splácet své závazky, bohužel opět neměla kde brát, o pomoc po dlouhé době znovu požádala MMF. Snažila se s ním vyjednat prominutí svého dluhu, s touto žádostí nepochodila. „Po zdlouhavých a složitých jednáních, když jeden druhého označoval za viníka měnové krize, se nakonec podařilo v září roku 2003 uzavřít tříletou smlouvu. Ve které se Argentina zavázala, že zlepší situaci v bankovním a finančním systému, posílí nezávislost centrální banky a vykáže růst HDP o 3 %. MMF jí poskytl pohotovostní úvěr ve výši 21,6 miliard dolarů.”⁵⁵

Od této chvíle se situace začala obracet k lepšímu. Argentina zdárně plnila stanovené požadavky a to se v brzké době odrazilo na růstu hospodářství.

Už v roce 2003 došlo k znatelnému oživení. Míra růstu HDP dosáhla 8,7 %. Procento lidí žijících pod hranicí chudoby kleslo z 27,5 % v roce 2002 na 20,5 %. Průmyslová odvětví začala dosahovat úrovně jako před krizí a snížila se míra nezaměstnanosti. V důsledku devalvace pesu se zvýšila konkurenceschopnost argentinských výrobků, došlo tedy k růstu exportu. Argentina dosáhla přebytku obchodní bilance ve výši 15,6 miliard dolarů za rok 2003.

Růst pokračoval i v dalších letech. V roce 2004 HDP dosáhlo růstu 8,8 % a v roce 9,2 %. To bylo způsobeno zejména nárůstem exportu, viz tab. 5. Poptávku po výrobcích Argentiny zvýšily zejména Čína a Indie. Export byl tvořen hlavně zemědělskými produkty (obiloviny, olejniny a hovězí maso) a průmyslovými produkty (kovy, paliva). Ve vývozu sóji se Argentina dostala dokonce na první místo na světě. S ekonomickým růstem se obnovila i místní a zahraniční důvěra. Stoupla domácí spotřeba i přísun investic.

Tab. 5-Růst exportu v Argentině v mld USD⁵

Rok	Export	Import	Saldo	Změna ex v %	Změna in v %
2002	25,34	8,99	16,35	-4,8	-55,74
2003	29,38	13,81	15,57	15,92	45,5
2004	34,55	22,45	12,1	17,6	62,56
2005	40,01	28,69	11,32	15,8	27,8

⁵⁵Dostupné na WWW: <<http://www.bakalarky.cz/bakalarska-prace/menova-krize-v-argentine/>>

⁵ Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/argentina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000960/>>, vlastní úprava

V prosinci 2005 se Argentině podařilo uhradit dluh MMF. Platba byla částečně financovaná Venezuelou, která koupila argentinské dluhopisy, a zbytek byl uhrazen z rezerv centrální banky.

Obnovit hospodářský růst se Argentině tedy podařilo již v roce 2003 a vypořádat se se zadlužením vůči MMF v roce 2005. Vývoj jednotlivých makroekonomických ukazatelů v letech 2002- 2005 viz tab. 6.

Tab. 6-Základní makroekonomické ukazatele Argentiny 2002-2005⁶

	2002	2003	2004	2005
HDP (mld USD)	97,7	117,6	142,4	177,8
HDP %	-10,9	8,7	8,8	9,2
HDP/ob	6.199	6.666	7.183	7.753
Míra inflace v %	180-350	3,7	6,1	12,3
Zahraniční zadluženost v mld USD	156,7	164,6	171,1	113,8
Bilance ZO	16,36	15,60	12,00	11,32
ARS/USD	3,20:1	3,20:1	2,90:1	3,05:1
Nezaměstnanost v %	19,0	14,5	13,5	10,0
Ob pod hranicí chudoby v %	27,5	20,5	15,0	13,6

⁶ Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/argentina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000960/>>, vlastní úprava

4 Ekonomický vývoj Argentiny v posledních 5 letech

Od nastolení ekonomické stability v roce 2003 do roku 2008 Argentina udržovala poměrně stabilní růst HDP průměrně 8,5 %. Tento úspěch je přičítán hlavně výraznému snížení zahraniční zadluženosti. V roce 2002 přesahoval zahraniční dluh 166 % HDP a v roce 2008 už je to pouze 48,8 % HDP.

V následující tabulce můžeme najít vývoj hlavních makroekonomických ukazatelů v letech 2006-2008.

Tab. 7-Základní makroekonomické ukazatele Argentiny 2006-2008⁷

	2006	2007	2008
HDP (mld ARS)	654,439	812,072	1.038,188
HDP %	8,5	8,5	6,8
Míra inflace v %	9,8	8,5	7,2
ARS/USD	3,05:1	3,10:1	3,16:1
Bilance ZO	13,98	10,43	13,50
Nezaměstnanost v %	10,0	7,5	7,3
Zahraniční zadluženost v mld USD	109,854	123,197	127,919

4.1 Situace v roce 2008

V roce 2008 byla ekonomika Argentiny poznamenána světovou hospodářskou krizí, přesto si udržela relativně vysoký přírůstek HDP 6,8 %.

Od druhé poloviny roku 2008 klesaly investice soukromého sektoru, které byly kompenzovány zvýšenými investicemi veřejnými, především do infrastruktury. Došlo k snížení vnější poptávky a exportní nabídky zemědělsko-potravinářského sektoru, což způsobilo pokles salda zahraničního obchodu. Stejně tak se zpomalilo tempo růstu dovozů. Na straně nabídky dále rostly služby (8,6 %), i když ne tak výrazně jako v předchozích letech. Jak už bylo řečeno, zpomalil zemědělsko-potravinářský sektor (-1,7 %) ale i průmysl. Oproti tomu stavebnictví zaznamenalo lehký přírůstek (5,9 %) díky veřejným investicím do infrastruktury.⁵⁶

⁷ Dostupné na WWW:<<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/argentina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000960/>>, vlastní úprava

⁵⁶ Dostupné na WWW:<<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/argentina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000960/>>

Podle oficiálních údajů míra inflace dosáhla 7,2 %. Ovšem proti tomu byly vedeny protesty zemědělskými organizacemi, které tvrdily, že se pohybovala v rozmezí 20-25 %. Proto MMF vyzvala vládu Argentiny, ať zrealizuje své údaje, protože by mohlo dojít k diskreditaci Argentiny na mezinárodním poli.

Vlivem ekonomického rozvoje nadále klesala míra nezaměstnanosti, která dosáhla úrovně 7,3 %. Minimální mzda v prosinci dosáhla 1.240,0 ARS. Pod hranicí chudoby žilo 17,8 % obyvatelstva.

4.1.1 Státní rozpočet

Státní příjmy v tomto roce činily 161,4865 mld. pesos a výdaje 169,4628 mld. pesos. Bylo tedy dosaženo přebytku v hodnotě 7,9764 mld. pesos, viz tab. 8. Příjmy byly příznivě ovlivněny zavedením lepšího systému výběru daní, bylo vykázáno zlepšení asi o 35 % oproti předchozímu roku, což představuje podíl na HDP ve výši 25,9 %.

Tab. 8-Saldo státního rozpočtu v mld. ARS⁸

Rok	2006	2007	2008
Hodnota	7,4395	7,1705	7,9763

4.1.2 Platební bilance

Běžný účet platební bilance skončil přebytkem 3,538 mld. USD, což představuje 2,6% HDP. Této hodnoty bylo dosaženo především pod vlivem vývoje zahraničního obchodu, kdy vývozy dosáhly 21,434 mld. USD a dovozy 15,665 mld. USD (saldo 5,769 mld. USD). A kapitálový účet skončil saldem -4,042 mld. USD. Důvodem byl především mezinárodní vývoj. Veškeré tyto údaje viz tab. 9.

Tab. 9-Platební bilance v mld. USD⁹

	2006	2007	2008
Běžný účet	7,691	7,210	3,538
Běžný účet-% HDP	3,8	3,0	2,6
Kapitálový a finanční účet	-5,564	5,627	-4,042

⁸ Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/argentina-financi-a-danovy-sektor/5/1000960/>>, vlastní úprava

⁹ Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/argentina-financi-a-danovy-sektor/5/1000960/>>, vlastní úprava

4.2 Situace v roce 2009

V roce 2009 vliv hospodářské krize nadále pokračoval a přírůstek HDP dosáhl pouze 0,5 %. Tempo růstu inflace dosahovalo přibližně 10,0%. Míra nezaměstnanosti se zvýšila z 7,3% v roce 2008 na 8,9%. Směný kurz argentinského pesa vůči dolaru narostl na 3,74:1. Tyto údaje viz tab. 10.

Tab. 10-Některé makroekonomické ukazatele roku 2009¹⁰

	HDP %	Míra inflace	ARS/USD	Nezaměstnanost
2009	0,5	10,0	3,74:1	8,9

Sektor zahraničního obchodu se v tomto roce nadále propadal. Saldo zahraničního obchodu dosáhlo 14,1 mld. USD (vývoz cca. 57,7 mld. USD, dovoz cca. 43,6 mld. USD), přičemž import klesal rychleji. Export klesl asi o 18%, import o 38%.

4.3 Odhadovaný vývoj Argentiny a celé Latinské Ameriky v následujícím roce

Rok 2010 nezačal pro Latinskou Ameriku dobře. Zemětřesení v nejchudší zemi regionu však s největší pravděpodobností brzy zmizí ze zpráv novinářů a nahradí je zprávy nové. Tím spíš, že letošní rok by mohl přinést na kontinentu události značného významu. Politici i veřejnost očekávají, že se zlepší ekonomická situace, poznamenaná v uplynulých měsících světovou krizí. Záruka změny k lepšímu zde samozřejmě neexistuje a negativní vývoj by mohl mít značné dopady sociální a politické.

Očekává se, že země latinskoamerického regionu se budou rychle vzpamatovávat z krize. Jako výjimka je uvedena pouze Venezuela, která by měla vykázat další ekonomický pokles v důsledku strukturálních problémů spojených s politikou současného prezidenta Huga Cháveze.

Prognózy zaměřené na ekonomiku Argentiny uvádí, že by měla překonat světové hospodářské krize. Nárůst HDP je v tomto roce vládními dokumenty odhadován o 2,5% a v roce 2011 až o 3,6%.

¹⁰ Dostupné na WWW:<<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/argentina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000960/>>, vlastní úprava

Závěr

V úvodu bakalářské práce jsou stanoveny základní cíle a to rozebrat ekonomický vývoj Argentiny a její cestu ke krizi, popsat příčiny krize, podrobně se věnovat situaci v Argentině během krize a jejímu dopadu na ekonomický vývoj země.

V první kapitole jsou objasněny základní pojmy (finanční krize, Mezinárodní měnový fond, platební bilance, hrubý domácí produkt a inflace). Jedná se zejména o teoretické znalosti, se kterými se pracuje v následujících kapitolách a je třeba je pochopit.

Druhá část bakalářské práce je věnována samotné Argentině, je zde nastíněn její historický a ekonomický vývoj od jejího počátku až do období, kdy vypukla finanční krize. Dále jsou objasněny příčiny krize, její průběh a důsledky na ekonomickou situaci země.

Vývoj Argentiny byl velmi proměnlivý, střídala se období prosperity a úpadku. Je zřejmé, že země směřovala ke krizi dlouhou dobu. Již na konci 80. let dvacátého století za vlády prezidenta Carlose Menema lze najít první náznaky. V této době bylo zavedeno množství stabilizačních opatření jako privatizace státního majetku či měnový výbor. Privatizace často nebyla prováděna v zájmu státu. Měnový výbor sice umožnil překonat hyperinflaci, ale o pár let později začal působit řadu problémů. Fixní parita argentinského pesa na americký dolar totiž neumožňovala devalvovat měnu a tím reagovat na nepříznivou situaci, kdy konkurenceschopnost argentinských výrobců prudce klesla.

Hlavní důvodem vzniku finanční krize v Argentině se jeví její velká zadluženost. Argentina žila dlouho nad své poměry, měla nízké domácí úspory, které ji neumožňovaly investovat, tak si půjčovala v zahraničí. Dlouhodobé zahraniční financování vedlo k růstu zahraničního zadlužení. Hospodářský růst země se postupně stal příliš závislým na zahraničním financování a byl vystaven značným výkyvům. Argentina se nebyla schopna vyrovnat s dočasným výpadkem přísunu peněz od zahraničních investorů.

Koncem devadesátých let Argentina prodělala řadu vnějších šoků a její růst prudce klesl. Investoři jí v obavě o svůj majetek přestali poskytovat své zdroje. A to pro nestabilní závislou ekonomiku znamenalo zhroucení a vypuknutí krize. Přes rozsáhlou finanční pomoc Mezinárodního měnového fondu se zpočátku nenašla dostatečná snaha ze strany vlády k provedení zásadních reforem, které by umožnily překonat tíživou situaci země. Což vedlo k prodloužení krize a dalšímu úpadku ekonomiky, který vyvrcholil vyhlášením státního bankrotu. Následně byla opuštěna fixní parita argentinského pesa na americký dolar a zaveden kurz volně plovoucí. Toto společně se zavedením stabilizačních opatření umožnilo uklidnit situaci a vytvořilo prostředí pro postupnou revitalizaci poškozeného hospodářství.

Poslední kapitola se zabývá ekonomickým vývojem země v posledních pěti letech zejména pak v roce 2008 a 2009.

Na základě této bakalářské práce jsme se dozvěděli, že ekonomický vývoj země je ovlivňován mnoha různými faktory, může jít například o rozhodnutí vlád nebo interdependenci na ostatních zemích. Argentina se často dostala do tíživé situace právě vlivem závislosti na ostatních zemích, často podlehla náказe finančních krizí jejích obchodních partnerů. Neschopnost a neochota argentinské vlády řešit problémy způsobené měnovým výbořem, přivedly zemi k bankrotu.

V této bakalářské práci můžeme vypořovat, že vývoj jednotlivých makroekonomických veličin je značně provázaný. Dojde-li například k růstu reálného HDP, můžeme předpokládat, že se sníží míra nezaměstnanosti a stoupne životní úroveň obyvatel.

Cíl práce byl naplněn a obsah práce odpovídá názvu i zadání bakalářské práce.

Anotace

Příjmení a jméno autora:	Hana Šebečková
Instituce:	Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce v českém jazyce:	Ekonomické problémy vybrané země Latinské Ameriky (Argentině).
Název práce v anglickém jazyce:	Economic Problems of Choice Country in The Latin America (Argentina).
Vedoucí práce:	Ing. Eva Jílková, Ph.D.
Počet stran:	
Rok obhajoby:	2010
Klíčová slova v českém jazyce:	Latinská Amerika, Argentina, finanční krize, Mezinárodní měnový fond
Klíčová slova v anglickém jazyce:	The Latin America, Argentina, Financial Crisis, International Monetary Fund

Tato práce se zabývá ekonomickým vývojem Argentiny a finanční krizí, která vznikla v této zemi na přelomu let 2001 a 2002. V úvodní části jsou vysvětleny základní pojmy, které souvisí s touto problematikou, jako finanční krize a Mezinárodní měnový fond. V dalších kapitolách je objasněn ekonomický vývoj Argentiny, jsou zde popsány příčiny krize, průběh krize a její dopad na ekonomiku země. Poslední kapitola je věnována ekonomice země v posledních pěti letech. Cílem bakalářské práce je rozebrat ekonomický vývoj Argentiny a její cestu ke krizi, popsat příčiny krize, podrobně se věnovat situaci v Argentině během krize a jejímu dopadu na ekonomický vývoj země.

This thesis analyses the economic development of Argentina and the financial crisis that aroused in the country at the turn of 2001 and 2002. In the introduction, some basic terms are explained, such as financial crisis and the International Money Fund. In the following chapters, the Argentine economic development is clarified, as well as the causes of the crisis, its progress and its impact on the economic situation of the country. The last chapter focuses on the country's economy over the last five years. The aim of this bachelor thesis is to examine the economic development of Argentina and its progression towards a financial crisis, to provide a description of its causes, a detailed analysis of the situation in Argentina during the crisis as well as its impact on the current economic development of the country.

Seznam literatury a pramenů:

1. ADAMCOVÁ, Lenka, a SÝKOROVÁ, Soňa. *Rozvojová ekonomika: vybrané problémy 2*. 1.vyd. Praha: Oeconomica, 2002. 123 s. ISBN 80-245-0462-6.
2. CIHELKOVÁ, Eva. *Světová ekonomika: regiony a integrace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2002, 244 s. ISBN 80-247-0193-6
3. DASEKING, Christina. *Lessons from the crisis in Argentina*; 1. vyd. Washington: International Monetary Fund, 2004. 236 s. ISBN 1-58906-359-7
4. DVOŘÁK, Pavel. *Finanční krize jako globální problém a možnosti jejího vzniku v ČR*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2004. 158 s. ISBN 80-86728-09-5.
5. DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. 343 s. ISBN 978-80-7400-075-1.
6. CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye, Chile*. 1.vyd. Praha: Lidové noviny, 1999. 575 s. ISBN 80-7106-323-1
7. LEITNER, Antonín. *Finanční krize*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2003. 232 s. ISBN 0572-3043.
8. MAJEROVÁ, Ingrid. *Rozvojové ekonomiky*. 1. vyd. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2008. 170 s. ISBN 978-80-7248-459-1.
9. MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2002. 251 s. ISBN 80-245-0431-6
10. MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2006. 270 s. ISBN 80-245-1053-7.
11. SEDLÁČEK, Petr. *Mezinárodní měnový fond ve 21. století*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck , 2008. 256 s. ISBN 978-80-7400-012-6

12. SVOBODOVÁ, Valéria, a HONAIZER, Marián. *Postavenie Latinskej Ameriky vo svetovom hospodárstve: interkultúrna komunikácia v medzinárodných ekonomických vzťahoch*. 1. vyd. Bratislava: Ekonom, 2006. 245 s. ISBN 80-225-2228-7.
13. VÁVRA, Jaroslav. *Argentina: vývoj ke krizi na začátku 21. století, z ekonomického, sociálního a politického hlediska*. 1. vyd. Liberec: Technická universita v Liberci, 2003. 65 s. ISBN 80-7083-773-X.

Seznam internetových pramenů:

- WWW: <<http://www.bakalarky.cz/bakalarska-prace/menova-krize-v-argentine>>.
- WWW: <http://www.finance.idnes.cz/_slovník.asp?id=179/html>.
- WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Depreciace/html>>.
- WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Konvertibilita_m%C4%9Bny>.
- WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Platebn%C3%AD_bilance>.
- WWW: <<http://www.freewebs.com/jjonas/>>.
- WWW: <<http://www.jedensvet.org/argentinskakrize.html>>.
- WWW: <<http://www.miras.cz/seminarky/makroekonomie-n09-platebni-bilance.php>>.
- WWW: <<http://www.penize.cz/16951-argentinska-krize-a-pouceni-pro-ceskou-republiku-i>>.
- WWW: <<http://www.petrmach.cz/cze/prispevek.php?ID=125>>.
- WWW: <<http://www.podnikatel.cz/slovnicek/run-na-banku/html>>.
- WWW: <<http://www.sedmagenerace.cz/index.php?art=clanek&id=86>>.
- WWW: <<http://www.seminarky.cz/Svetova-ekonomika-vypisky-ke-statnicim-z-ekonomie-5150>>.

Seznam tabulek:

Tab. 1-Případy významných finančních krizí od konce 80. let	11
Tab. 2-Ekonomická data Argentiny a Latinské Ameriky za uvedené roky	28
Tab. 3-Platební bilance a zahraniční dluh v mld dolarů za uvedené roky	33
Tab. 4- Vnější dluh/export v %	34
Tab. 5- Růst exportu v Argentině	40
Tab. 6-Základní makroekonomické ukazatele Argentiny 2002-2005	41
Tab. 7-Základní makroekonomické ukazatele Argentiny 2006-2008	42
Tab. 8-Saldo státního rozpočtu v mld. ARS	43
Tab. 9-Platební bilance v mld. USD	43
Tab. 10-Některé makroekonomické ukazatele roku 2009	44

Seznam zkratek:

AR	Argentina
ARS	argentinské peso
EX	export
HDP	hrubý domácí produkt
IN	import
LA	Latinská Amerika
MLD	miliardy
MMF	Mezinárodní měnový fond
OB	obyvatelé
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
RE	rozvojové ekonomiky
RTE	rozvinuté tržní ekonomiky
SDR	Zvláštní práva čerpání
UNCTAD	Konference OSN o obchodu a rozvoji
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar
ZO	zahraniční obchod